

Advies Omgevingsvisie Haarlem 2045

(versie raadsvoorstel van het college)

25-11-2021

Advies aan: commissie ontwikkeling – gemeenteraad

Contactpersoon voor dit advies: Chris Brunner brunner@xs4all.nl

Samenvatting advies en oproep aan de raad

Het Platform Groen heeft al in zijn inspraakreactie op de Ontwerp Omgevingsvisie meer aandacht gevraagd voor¹:

- de opgave van vergroening in de sterk versteende buurten;
- het spanningsveld tussen de bouwopgave en de noodzaak van vergroening op buurtniveau zoals ook verwoord in het collegeprogramma.

In het thans voorliggende raadsvoorstel voor de Omgevingsvisie wordt dit verzoek helaas niet ingevuld. Integendeel, **de doelstelling voor het groen in de buurten dreigt ten onrechte nóg meer ondergesneeuwd te geraken**. In het bijzonder geldt dit voor de in hoofdstuk 10 nieuw toegevoegde **Redeneerlijn Ruimtelijke Afwegingen** die naar ons oordeel **in strijd is met het collegeprogramma** waarin juist de vergroening van buurten een belangrijke prioriteit vormt. **Het Platform Groen roept de raad op om dit bij de vaststelling van de Omgevingsvisie alsnog te corrigeren, onder meer door:**

- **het schema prioriteitsstelling (p. 142) in de redeneerlijn te schrappen en;**
- **in de visie expliciet aandacht te besteden aan buurtgroen en het vergroening van versteende buurten.**

Aan het einde van dit advies (zie de kop 'conclusies' op blz. 3) staat een totaal overzicht van de gewenste aanpassingen. Onderstaand lichten we dit nader toe.

Omgevingsvisie verwaarloost het belang van groen op buurtniveau

De omgevingsvisie bevat twee strategische keuzes die met groen te maken hebben:

- Gezonde stad voor mens en dier;
- Vergroenen en vernatten.

Met deze keuzes om de grote opgaven op het gebied van leefbaarheid en klimaatadaptatie te kunnen vervullen kunnen wij alleen maar instemmen. De uitwerking van deze strategische keuzes in de visie **bepert zich echter (vrijwel) alleen tot de grotere groen- en waterstructuren**. Prima natuurlijk dat de groen- en waterstructuren rond de stad en de dooradering in de stad worden geborgd. Uitstekend dat de lokale groene/ecologische structuur een vaste plaats heeft gekregen op de visiekaarten. De **groenopgave op buurtniveau** - gebruiksgroen om de hoek, bomen en kleinschalige ecologische voorzieningen - **is echter van even groot belang voor de leefkwaliteit van mens en dier in de stad**. In de omgevingsvisie komen deze vrijwel niet aan bod. Terwijl bewoners tijdens de voorbereidende bijeenkomsten hebben aangegeven dat juist mobiliteit en groen de hoogste prioriteit moeten krijgen voor een gezonde stad. Ook bij de voorbereiding van het Groenbeleidsplan is duidelijk geworden dat stakeholders veel belang hechten aan groen in de directe woonomgeving.

¹ Zie de Nota van Beantwoording onder BD (pagina 23-29).

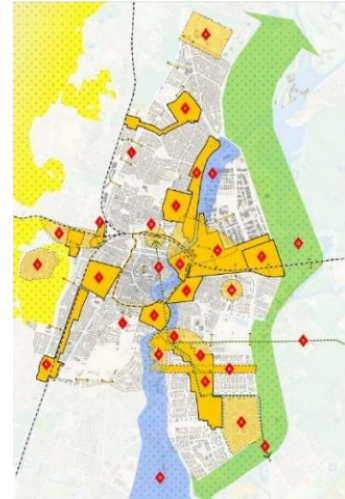
Spanningsveld bouwopgave versus groen vereist slimme planvorming

Naast de grote bouwopgave staat ook vergroening hoog op de prioriteitenlijst van het collegeprogramma. **En terecht! Groen is in de huidige tijd geen keuze meer, groen moet!** Zowel met het oog op de leefbaarheid als de klimaatverandering (o.a. hittestress) **geldt dat ook op buurniveau.**

In de afgelopen jaren is in vele bouwprojecten helaas telkens weer gebleken dat de noodzakelijke verdichting van de bebouwing ten koste gaat van waardevol groen op buurniveau: oude bomen die in grote getale sneuvelen, gebruiksgroen dat verdwijnt etc. In de praktijk kan dat **spanningsveld echter vaak naar tevredenheid worden opgelost door groen- en natuurinclusief te ontwerpen en te bouwen.** Concreet door:

- bestaand en gewenst nieuw groen vanaf het begin als volwaardig uitgangspunt mee te nemen in de planvorming;
- In groenarme buurten te streven naar meer m² groen en bomen en een parkje min 0,5 ha op min 300m van de woning;
- slimme creatieve oplossingen toe te passen in het ontwerp: bijvoorbeeld een combinatie van groen, water en ecologie of combinatie van groen en bebouwing;
- indien nodig verlies van groen elders te compenseren.
- verplichte groenparagraaf met de consequenties voor de raad

In onze ogen zou de Omgevingsvisie sterk aan waarde winnen als zij deze uitgangspunten zou opnemen. Met de vele transformatielocaties (zie kaartje) voorziet dit in een grote behoefte. **Goede voorbeelden** in Haarlem en elders **laten al lang zien dat het kan.**²

Ruimtelijke afwegingen: het buurtgroen delft het onderspit

Mede op ons aandringen tijdens de inspraak is in de Omgevingsvisie (versie van het college) thans een 'Redeneerlijn Ruimtelijke Afwegingen' opgenomen. **De inhoud daarvan achten wij echter in strijd met het collegeprogramma en de wensen geuit tijdens bewonersbijeenkomsten:**

- Volgens het nieuwe schema van de prioriteitsstelling staat de doelstelling 'mengen en verdichten' (p. 142 Omgevingsvisie, het donkeroranje icoontje) in de woongebieden van de stad altijd bovenaan.
- De doelstellingen 'bevorderen gezonde leefomgeving' (groen icoontje) en 'vergroenen en vernatten' (blauwgroen icoontje) komen pas op de 4^e en 5^e plaats.
- In de navolgende toelichtende teksten (p. 143) komen deze laatste doelstellingen helemaal niet meer aan bod (dit overigens, heel gek, in tegenstelling tot het intensief werkgebied en bedrijventerrein (p. 144) waar vergroening wel expliciet als doelstelling wordt meegenomen).

Door deze benadering lijkt het alsof het zo veel mogelijk bouwen in beginsel altijd voorrang heeft boven een gezonde leefomgeving en groen. Het kan toch echt niet de bedoeling zijn dat **het groen in de woongebieden dermate het onderspit delft bij de verdichting van de stad?!**

Het platform vindt dat deze prioriteitstelling geen recht doet aan de uitdagingen waarvoor de stad nu staat. **In plaats van een dergelijke algemene prioriteitsstelling pleiten wij voor integraal ontwerpen per locatie. Groen- en natuurinclusief ontwerpen en bouwen moet juist het devies worden!**

² Zie bijvoorbeeld het Sweco advies 'Urban Insights' <https://www.sweco.nl/urban-insight/>

Extra beleidsaccent op vergroening groenarme buurten

De opgave van vergroening op buurtniveau speelt in het bijzonder in de sterk versteende, groenarme buurten. De Indische buurt spant hierbij met een dichtheid van 65 woningen per ha en maar 3m² groen per woning de kroon.³ Voldoende stadsgroen voor verblijf en spelen is voor de leefbaarheid in deze buurten nog belangrijker dan klimaatadaptie (o.a. hittestress en water op straat). **De Omgevingsvisie zegt ten onrechte helemaal niets over deze problematiek.** Het Platform Groen pleit er nadrukkelijk voor om van de **hoognodige vergroening van deze buurten een extra beleidsaccent met hoge prioriteit te maken.** Dat betekent in onze ogen dat deze opgave onder meer ook in de transformatieprojecten binnen en aangrenzend aan deze buurten wordt meegenomen.

Conclusies: gewenste aanpassingen Omgevingsvisie

Concreet adviseren wij om voorafgaande aan de vaststelling van de Omgevingsvisie de volgende aanpassingen voor te nemen:

- *Hoofdstuk 7 - Haarlemse opgaves, onderdeel 'Gezonde stad voor mens en dier' (par. 7.4, p. 62):* een tekstpassage toevoegen over het belang van behoud en kwaliteitsverbetering van gebruiksgroen en bomen in de buurten en van vergroening van sterk versteende buurten.
- *Hoofdstuk 8 - Toelichting op de strategische keuzes 'Gezonde stad voor mens en dier' en 'Bevorderen gezonde leefomgeving' (par. 8.1 (p. 67, 71 en 72):* een extra tekstpassage/speerpunt toevoegen over het belang van behoud en kwaliteitsverbetering van gebruiksgroen en bomen in de buurten en van vergroening van sterk versteende buurten.
- *Hoofdstuk 9 - Uitwerking gezonde stad voor mens en dier (par. 9.4, p. 114 t/m 119):* een tekstpassage toevoegen van over het belang van behoud en kwaliteitsverbetering van gebruiksgroen en bomen in de buurten en van vergroening van sterk versteende buurten.
- Ergens in de voorgaande hoofdstukken bij de beschrijving van de bouwopgave een tekstpassage toevoegen over de keuze voor integraal ontwerpen in relatie met en een combinatie van functies, behoud en versterking van bestaande (leefomgevings)kwaliteiten, toepassing van groen- en natuurinclusief bouwen.
- *Hoofdstuk 10 - Redeneerlijn Ruimtelijke Afwegingen (par. 10.2, p. 140-145):*
 - o Het schema van p. 142 schrappen; in plaats daarvan in de inleiding/toelichting een tekstpassage toevoegen over de keuze voor integraal ontwerpen.
 - o Daarbij verduidelijken dat het in beginsel niet gaat om een keuze voor óf bouwen óf gezonde leefomgeving maar juist voor bouwen met een zo hoog mogelijke leefkwaliteit; en dat (zo veel mogelijk) incl. behoud van kwalitatief waardevol groen en ook toevoegen van extra groen, kortom groen- en natuurinclusief ontwerpen en bouwen.
 - o In de toelichtingen bij met name de woongebieden (centraal stedelijk gebied en stedelijk gebied) op p. 143 een passage toevoegen over behoud van groene kwaliteiten en in de groenarme buurten versterking van groen.
 - o Verder in dit hoofdstuk het belang van een groen- en klimaatparagraaf in alle fasen benoemen als uitvoeringsinstrument van de groene doelstellingen.

³ Het gemiddelde in Haarlem is nu 21 m² buurt- en wijkgroen per woning (gegevens begroting en CBS). De woningdichtheid is in de periode 2006 tot 2021 toegenomen van 25 woningen per ha naar 29,9. Zie verder per locatie de gegevens bij [Check je plek | Atlas Leefomgeving](#)